โครงสร้างและชนิดของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ

Structure and Types of Thai Words Used in Substitution for Foreign Terms

เชี่ยนหยุน หลี่[1*] และซัลมาณ ดาราฉาย[2]

QianYun Li[1*] and Salman Darachai[2]

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสมัยใหม่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต[1]

Master Student in Thai Language to Modern Communication Program, Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University[1]

อาจารย์ประจำ สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสมัยใหม่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต[2]

Lecturer, Department of Thai Language to Modern Communication, Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University[2]

*Corresponding Author, E-mail: salman.dar@kbu.ac.th

Received: August 26, 2025 Revised: October 22, 2025 Accepted: November 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ และ 2) เพื่อศึกษาชนิดของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ ข้อมูลคำไทยในการศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมมาจากหนังสือ “ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1” และหนังสือ “ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ ฉบับราชบัณฑิตยสภา เล่ม 2” โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ ซึ่งทำให้ได้คำไทยจำนวนทั้งสิ้น 906 คำ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคืออัตราส่วนร้อยละ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. โครงสร้างของคำไทยจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่ หน่วยนาม (ร้อยละ 61.14) และหน่วยกริยา (ร้อยละ 38.86) หน่วยนามแบ่งเป็นนามวลี (ร้อยละ 65.14) และคำนาม (ร้อยละ 34.86) ส่วนหน่วยกริยาแบ่งเป็นกริยาวลี (ร้อยละ 54.57) และคำกริยา (ร้อยละ 45.43) คำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศมักเป็นหน่วยนามที่ใช้สื่อความหมายเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ มากกว่าหน่วยกริยาที่ใช้สื่อความหมายเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสภาพต่าง ๆ การใช้หน่วยภาษาระดับวลีในภาษาไทยแทนศัพท์ต่างประเทศน่าจะมีความเหมาะสมที่สุด เพราะหน่วยภาษาระดับวลีมีหน่วยขยายและหน่วยเชื่อมที่ช่วยสื่อความหมายของหน่วยหลักให้ชัดเจนมากขึ้น

2. ชนิดของคำไทยจำแนกได้ 3 ชนิด ได้แก่ คำหลัก (ร้อยละ 50.35) คำขยาย (ร้อยละ 48.10) และคำเชื่อม (ร้อยละ 1.55) คำหลักมี 2 ชนิด ได้แก่ คำนาม (ร้อยละ 56.00) และคำกริยา (ร้อยละ 44.00) ส่วนคำขยายมี 10 ชนิด เช่น คำกริยา (ร้อยละ 50.72) คำนาม (ร้อยละ 45.73) และคำบอกจำนวน (ร้อยละ 1.45) และคำเชื่อมมี 12 ชนิด เช่น คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ (ร้อยละ 20.00) คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา (ร้อยละ 20.00) คำเชื่อมบอกเจ้าของ (ร้อยละ 10.00) และคำเชื่อมบอกลักษณะ (ร้อยละ 10.00) คำนามและคำกริยาในภาษาไทยทำหน้าที่เป็นทั้งคำหลักและคำขยาย

การใช้คำไทยที่ประกอบด้วยทั้งคำหลักและคำขยายแทนศัพท์ต่างประเทศน่าจะมีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากมีคำหลักที่ใช้บอกเนื้อความและมีคำขยายที่ช่วยขยายคำหลักให้มีความหมายชัดเจนขึ้นด้วย

คำสำคัญ: *1. โครงสร้างของคำ 2. ชนิดของคำ 3. คำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ*

Abstract

This research had two main objectives: 1) to study the structure of Thai words used in substitution for foreign terms, and 2) to examine the type of Thai words used in substitution for foreign terms. Thai word data was collected from the books *"Foreign Terms That Can Be Replaced by Thai Words: Royal Institute Edition, Volume 1"* and *"Foreign Terms That Can Be Replaced by Thai Words: Royal Society Edition, Volume 2"*. A systematic sampling method was employed for data collection, resulting in a total of 906 Thai words used for analysis. The statistical method used for data analysis was percentage. The study found that

1. the structure of Thai words could be categorized into two types: noun units (61.14%) and verb units (38.86%). Noun units were further divided into noun phrases (65.14%) and single nouns (34.86%), while verb units were classified into verb phrases (54.57%) and single verbs (45.43%). Thai words used in substitution for foreign terms tend to be noun units, which convey meanings related to objects or entities, more often than verb units, which express events or conditions. The use of phrase-level linguistic units appears to be the most appropriate substitution for foreign terms in Thai, as phrases include modifiers and connectors that help clarify the meaning of the core word.

2. Thai word types could be categorized into three types: core words (50.35%), modifiers (48.10%), and connectors (1.55%). Core words consisted of two types: nouns (56.00%) and verbs (44.00%). Modifiers were found in ten types, such as verbs (50.72%), nouns (45.73%), and quantifiers (1.45%). Connectors included twelve types, such as spatial connectors (20.00%), temporal connectors (20.00%), possessive connectors (10.00%), and descriptive connectors (10.00%). Thai nouns and verbs serve both as core words and as modifiers. Thus, using Thai expressions that consist of both a core word and a modifier may be the most appropriate way to substitute foreign terms, as the core word conveys the main idea while the modifier clarifies or enhances its meaning.

Keywords: 1. *Structure of words, 2. type of words, 3. foreign terms*

บทนำ

การติดต่อสื่อสารไร้พรมแดนในยุคโลกาภิวัตน์เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คำศัพท์ภาษาต่างประเทศหลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะคำศัพท์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมร่วมสมัย เช่น คำศัพท์ภาษาอังกฤษในภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คำว่า social distancing (การเว้นระยะห่างทางสังคม) swab (เก็บตัวอย่างส่งตรวจ) และ rapid test (ชุดตรวจเร็ว) เป็นต้น (ธวัช เวศตัน, และธนสิน ชุตินธรานนท์, 2564: 13-25) อย่างไรก็ตาม คนไทยโดยทั่วไปมักนำคำศัพท์ภาษาต่างประเทศมาใช้โดยวิธีถ่ายเสียงและถอดอักษร ซึ่งเรียกว่า การทับศัพท์ เช่น การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ คำว่า แคร์ (care) ดาวน์ (down) อิมพอร์ต (import) ไลฟ์สไตล์ (life style) โอเวอร์ (over) และโชว์ (show) แม้ศัพท์ภาษาอังกฤษเหล่านี้มีคำไทยที่ใช้แทนได้ คือคำว่า สนใจ วางมัดจำ นำเข้า การดำเนินชีวิต เกินจริง และแสดง ตามลำดับ แต่คนไทยนิยมใช้การทับศัพท์มากกว่า คำไทย ปรากฏการณ์ทางภาษาดังกล่าวเป็นปัญหาการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันปัญหาหนึ่งตามที่ราชบัณฑิตยสถานมีข้อพิจารณาว่า “ปัญหาการใช้ภาษาไทยที่ควรแก้ไขอย่างเร่งด่วนปัญหาหนึ่ง คือ ปัจจุบัน คนไทยจำนวนมาก รวมถึงสื่อมวลชนต่าง ๆ นิยมใช้คำภาษาต่างประเทศปนกับการใช้คำไทย ทั้งในการพูดและการเขียน ทั้งที่คำต่างประเทศนั้นมีคำไทยใช้อยู่แล้ว หรือสามารถหาคำไทยที่สื่อความหมายได้ตรงกันแทนได้” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557)

ข้อพิจารณาของราชบัณฑิตยสถานดังกล่าวข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของคำนำในหนังสือ “ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557) หนังสือเล่มนี้รวบรวมคำต่างประเทศที่คนไทยนิยมพูดทับศัพท์ โดยราชบัณฑิตยสถานกำหนดคำไทยที่ใช้แทนได้ เช่น คำต่างประเทศ “script” มีคำไทยที่ใช้แทนได้คือคำนาม “บท” ส่วนคำต่างประเทศ “fail” มีคำไทยที่ใช้แทนได้คือคำกริยา “ล้มเหลว” สำหรับคำต่างประเทศ “rating” มีคำไทยที่ใช้แทนได้คือนามวลี “คะแนนนิยม” ตลอดจนคำต่างประเทศ “lock” มีคำไทยที่ใช้แทนได้คือกริยาวลี “ใส่กุญแจ” ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า คำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศมีทั้งคำนาม คำกริยา นามวลี และกริยาวลี คำนามและคำกริยาเป็นคำหลักซึ่งหมายถึงคำสำคัญที่ใช้บอกเนื้อความในการสื่อสาร (นววรรณ พันธุเมธา, 2559: 6) ส่วนนามวลีและกริยาวลีเป็นกลุ่มคำที่มีคำหลักเป็นส่วนประกอบสำคัญซึ่งเรียกว่าหน่วยหลัก และมีส่วนประกอบอื่นขยายหน่วยหลักซึ่งเรียกว่าหน่วยขยาย นามวลีจึงมีหน่วยหลักคือคำนามและมีหน่วยขยายเป็นคำชนิดต่าง ๆ ส่วนกริยาวลีมีหน่วยหลักคือคำกริยาและมีหน่วยขยายเป็นคำชนิดต่าง ๆ (นววรรณ พันธุเมธา, 2559: 144-179) ดังตัวอย่างนามวลี “คะแนนนิยม” มีหน่วยหลักคือคำนาม คำว่า “คะแนน” และมีหน่วยขยายเป็นคำกริยา คำว่า “นิยม” ส่วนกริยาวลี “ใส่กุญแจ” มีหน่วยหลักคือคำกริยา คำว่า “ใส่” และมีหน่วยขยายเป็นคำนาม คำว่า “กุญแจ”

จากข้อพิจารณาของราชบัณฑิตยสถานและข้อมูลเกี่ยวกับคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศดังกล่าวมาแล้วโดยสังเขป ผู้วิจัยมีคำถามเชิงวิจัยว่า คำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศจำแนกตามโครงสร้างและชนิดของคำได้อย่างไร แต่ละโครงสร้างและชนิดของคำมีจำนวนมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ การสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบงานวิจัยร่วมสมัย ได้แก่ การศึกษาเรื่อง “โครงสร้างและวากยสัมพันธ์ของนามวลีภาษาไทยในป้ายรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554: กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครและพิษณุโลก” (ณรงค์กรรณ รอดทรัพย์, 2555) การศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบหมวดคำ โครงสร้างวลี และโครงสร้างประโยค ระหว่างภาษามลายูมาตรฐานกับภาษาไทยมาตรฐาน” (กามารุดดีน อิสายะ, 2555) การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษากรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” (จอมขวัญ สุทธินนท์, และจอมใจ สุทธินนท์, 2563) การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียงลำดับคำของหน่วยขยายในภาษาจีนและภาษาไทย” (นมลรัตน์ แย้มวงศ์, 2563) และการศึกษาเรื่อง “การใช้คำภาษาอังกฤษในภาษาไทยของคนไทย” (นงลักษณ์ บัณฑุวงศ์, 2567) เป็นต้น

การศึกษาคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและชนิดของคำไทยจะแสดงภาพรวมของรูปภาษาทั้งในระดับคำและวลีในภาษาไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคำและบทบาทของคำชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏเรียงกันในวลี ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญทางภาษาศาสตร์ที่สามารถต่อยอดไปสู่การเรียนการสอนด้านภาษาและการสื่อสารสมัยใหม่ ตลอดจนการทำนุบำรุงภาษาและการพัฒนาภาษาไทยให้ดำรงอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาชนิดของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาโครงสร้างและชนิดของคำไทยในหนังสือ “ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557) และหนังสือ “ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ ฉบับราชบัณฑิตยสภา เล่ม 2” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2559) รวมจำนวนคำที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 906 คำ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีของนววรรณ พันธุเมธา (2559) มาใช้ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการจำแนกคำตามหน้าที่ในการสื่อสาร ซึ่งจำแนกคำตามเกณฑ์หน้าที่ได้ 6 หมวด ได้แก่ 1) คำหลัก 2) คำแทน 3) คำขยาย 4) คำเชื่อม 5) คำเสริม และ 6) คำเรียก-ร้อง จากนั้นแบ่งคำใน

แต่ละหมวดเป็นชนิดย่อยตามเกณฑ์ความหมาย เช่น 1) คำหลักแบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ 1.1) คำนาม และ 1.2) คำกริยา ส่วนคำแทน แบ่งเป็น 6 ชนิด ได้แก่ 2.1) คำบอกบุรุษ 2.2) คำชี้เฉพาะ 2.3) คำไม่ชี้เฉพาะ 2.4) คำบอกจำนวน 2.5) คำบอกการแยก และ 2.6) คำบอกผู้ทำร่วม

2. แนวคิดเรื่องนามวลีและกริยาวลีที่แบ่งโครงสร้างของนามวลีเป็น 12 แบบ เช่น 1) คำนามและคำกริยา 2) คำนามและคำบอกจำนวน 3) คำนามและคำบอกลำดับ 4) คำนามและคำบอกความเฉพาะตน และ 5) คำนามและคำชี้เฉพาะ และแบ่งโครงสร้างของกริยาวลีเป็น 20 แบบ เช่น 1) คำกริยาและคำกริยา 2) คำกริยาและคำบอกจำนวน 3) คำกริยาและคำบอกลำดับ 4) คำกริยาและคำบอกความเฉพาะตน และ 5) คำกริยาและคำชี้เฉพาะ

3. แนวคิดเรื่องหน่วยประโยคที่จำแนกหน่วยประโยคออกเป็น 4 หน่วย คือ 1) หน่วยนาม 2) หน่วยกริยา 3) หน่วยเสริม และ 4) หน่วยเชื่อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงสร้างของคำ หมายถึง ส่วนประกอบสำคัญของคำที่นำมารวมเป็นคำเดียวกัน

2. ชนิดของคำ หมายถึง ประเภททางไวยากรณ์ของคำที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในประโยค

3. คำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ หมายถึง รูปภาษาระดับคำหรือวลีในภาษาไทยที่ใช้แทนศัพท์จากภาษาต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ โดยจำแนกเนื้อหาเป็น 3 ส่วน ได้แก่ แนวคิดเรื่องการจำแนกคำตามหน้าที่ในการสื่อสาร แนวคิดเรื่องนามวลีและกริยาวลี และแนวคิดเรื่องหน่วยประโยค ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการจำแนกคำตามหน้าที่ในการสื่อสาร

นววรรณ พันธุเมธา (2559: 3-143) จำแนกคำตามหน้าที่ในการสื่อสารเป็นหมวดใหญ่แล้วจำแนกคำในแต่ละหมวดเป็นประเภทย่อยตามความหมาย โดยจำแนกคำตามหน้าที่ในการสื่อสารเป็น 6 หมวด คือ คำหลัก คำแทน คำขยาย คำเชื่อม คำเสริม และคำเรียก-ร้อง ดังนี้

1.1 คำหลัก คือ คำสำคัญที่ผู้พูดใช้บอกเนื้อความซึ่งสื่อสารไปยังผู้ฟัง คำหลักมี 2 ประเภท ได้แก่ คำนาม และคำกริยา คำนามเป็นคำที่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม คำนามแบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ คำนามสามัญ และคำนามวิสามัญ คำนามสามัญเป็นคำที่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ โดยทั่วไป ส่วนคำนามวิสามัญเป็นคำที่หมายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ สำหรับคำกริยาเป็นคำที่ใช้แสดงอาการ เหตุการณ์ สภาพ หรือความรู้สึกต่าง ๆ คำกริยาแบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่ คำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดงสภาพ และคำกริยาแสดงการประสบ

1.2 คำแทน คือ คำที่ใช้แทนคำหลัก คำแทนแบ่งเป็น 6 ชนิด ได้แก่ คำบอกบุรุษ คำชี้เฉพาะ คำไม่ชี้เฉพาะ คำบอกจำนวน คำบอกการแยก และคำบอกผู้ทำร่วม คำบอกบุรุษเป็นคำที่ใช้แทนคำนามในการสนทนา ใช้แทนบุคคลหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องในการสนทนา คำบอกบุรุษมี 3 ประเภท ได้แก่ คำบอกบุรุษที่ 1 คำบอกบุรุษที่ 2 และคำบอกบุรุษที่ 3 คำบอกบุรุษที่ 1 ใช้เรียกผู้พูด คำบอกบุรุษที่ 2 ใช้เรียกผู้ฟัง และคำบอกบุรุษที่ 3 ใช้เรียกผู้ที่กล่าวถึงหรือสิ่งที่กล่าวถึง คำชี้เฉพาะเป็นคำที่แสดงว่าบุคคลหรือสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงนั้นอยู่ใกล้หรือไกลเพียงไร คำไม่ชี้เฉพาะเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ไม่กำหนดแน่นอน คำบอกจำนวนเป็นคำที่มีความหมายบอกจำนวนของสิ่งต่าง ๆ คำบอกการแยกเป็นคำที่มีความหมายบอกการแยก และคำบอกผู้ทำร่วมเป็นคำที่บอกความหมายว่าผู้ทำกริยามีมากกว่าหนึ่ง กระทำร่วมกันหรือต่อกัน ได้แก่ คำว่า “กัน” มีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา เมื่อใช้เป็นคำแทน จะทำหน้าที่เป็น กรรมหรือปัจจัยเกี่ยวข้อง

1.3 คำขยาย คือ คำที่ใช้ขยายคำหลักหรือขยายคำขยายด้วยกันเอง ให้มีความหมายชัดเจนขึ้น คำขยายมี 4 ประเภท ได้แก่ คำที่ขยายได้ทั้งคำนามและคำกริยา คำที่ขยายคำนาม คำที่ขยายคำกริยา คำที่ขยายคำขยาย

1.4 คำเชื่อม คือ คำหรือกลุ่มคำที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำ กลุ่มคำ หรือประโยค คำเชื่อมจำแนกตามความหมายได้ 21 ชนิด เช่น คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ คำเชื่อมบอกจุดหมาย และคำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบ

1.5 คำเสริม คือ คำที่เสริมเข้าไปในประโยค ช่วยแสดงเจตนาและท่าทีของผู้พูด และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง คำเสริม แบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่ คำบอกมาลา คำบอกการถาม และคำบอกสถานภาพ

1.6 คำเรียก-ร้อง คือ คำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้อื่นหรือเปล่งเสียงแสดงอารมณ์ เป็นคำที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ไม่ต้องประกอบกับคำอื่นให้เป็นประโยค ใช้ลำพังก็ได้ คำเรียก-ร้องมี 2 ชนิด ได้แก่ คำเรียกขาน และคำอุทาน คำเรียกขานแบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ คำเรียก และคำขานรับ ส่วนคำอุทานเป็นคำที่เกิดจากการเปล่งเสียงแสดงอารมณ์ความรู้สึกและแสดงจุดประสงค์บางประการ

2. แนวคิดเรื่องนามวลีและกริยาวลี

นววรรณ พันธุเมธา (2559: 144-165) กล่าวว่า “วลี” หมายถึง กลุ่มคำที่มีคำหลักเป็นส่วนประกอบสำคัญ วลีมี 2 ชนิด ได้แก่ นามวลี และกริยาวลี ดังนี้

2.1 นามวลี หมายถึง กลุ่มคำซึ่งมีคำนามเป็นส่วนประกอบสำคัญเรียกว่า หน่วยหลัก และมีส่วนประกอบอื่น ๆ ขยายหน่วยหลัก เรียกว่า หน่วยขยาย นามวลีจำแนกตามโครงสร้างเป็น 12 แบบ เช่น คำนามและคำกริยา คำนามและคำบอกจำนวน คำนามและคำบอกลำดับ คำนามและคำบอกความเฉพาะตน และคำนามและคำชี้เฉพาะ

2.2 กริยาวลี หมายถึง กลุ่มคำซึ่งประกอบด้วยหน่วยหลักคือคำกริยาและหน่วยขยายซึ่งประกอบด้วยคำหรือประโยค กริยาวลีแบ่งตามโครงสร้างเป็น 20 แบบ เช่น คำกริยาและคำกริยา คำกริยาและคำบอกจำนวน คำกริยาและคำบอกลำดับ คำกริยาและคำบอกความเฉพาะตน และคำกริยาและคำชี้เฉพาะ

3. แนวคิดเรื่องหน่วยประโยค

นววรรณ พันธุเมธา (2559: 167-177) จำแนกหน่วยประโยคหรือส่วนประกอบของประโยคไว้ 4 ชนิด คือ หน่วยนาม หน่วยกริยา หน่วยเสริม และหน่วยเชื่อม ดังนี้

3.1 หน่วยนาม หมายถึง หน่วยประโยคชนิดหนึ่ง ใช้อ้างถึงสิ่งต่าง ๆ หน่วยนามมี 6 ชนิด ได้แก่ 1) คำนาม 2) คำเชื่อมกับคำนาม 3) นามวลี 4) คำเชื่อมกับนามวลี 5) คำ วลี หรือประโยคที่ทำหน้าที่เหมือนคำนาม และ 6) คำเชื่อมกับคำ วลี หรือประโยคที่ทำหน้าที่เหมือนคำนาม

3.2 หน่วยกริยา หมายถึง หน่วยประโยคชนิดหนึ่ง ใช้แสดงเหตุการณ์ หรือสภาพต่าง ๆ หน่วยกริยามี 2 ชนิด ได้แก่ คำกริยา และกริยาวลี

3.3 หน่วยเสริม หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ใช้แสดงเจตนาหรือท่าทีของผู้พูด หน่วยเสริมอาจประกอบด้วยคำบอกมาลา คำบอกการถาม คำบอกสถานภาพ ชนิดใดชนิดหนึ่งหรือใช้ร่วมกันหลายชนิด

3.4 หน่วยเชื่อม หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ใช้เชื่อมประโยค หน่วยเชื่อมจะเป็นคำเชื่อมที่ทำหน้าที่เชื่อมกริยากับกริยาหรือประโยคกับประโยค คำเชื่อมที่ทำหน้าที่อย่างอื่นไม่ถือเป็นหน่วยเชื่อม หน่วยเชื่อมจะเป็นคำเชื่อมเดี่ยวหรือคำเชื่อมผสมก็ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างข้อมูลคำไทยจากแหล่งข้อมูลที่เป็นหนังสือ 2 เล่ม ได้แก่ หนังสือ “ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557) และหนังสือ “ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ ฉบับราชบัณฑิตยสภา เล่ม 2” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2559) การเลือกกลุ่มตัวอย่างข้างต้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) (ปาริชาต สถาปิตานนท์, 2557: 156) เนื่องจากหนังสือทั้ง 2 เล่มนี้จัดพิมพ์เผยแพร่โดยราชบัณฑิตยสถาน (ปัจจุบันคือสำนักงานราชบัณฑิตยสภา) ซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์ภาษาไทยมิให้เปลี่ยนไปในทางที่เสื่อม และการส่งเสริมภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลคำไทยจากแหล่งข้อมูลที่คัดเลือกไว้ในข้อ 1 ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) (ปาริชาต สถาปิตานนท์, 2557: 152-153) กล่าวคือ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำไทยในหนังสือแบบคำเว้นคำ โดยเก็บคำที่เป็นเลขคี่ตั้งแต่คำที่หนึ่งเป็นต้นไป ซึ่งทำให้ได้จำนวนคำดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนคำที่เก็บรวบรวมจากหนังสือศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้

หนังสือ	คำทั้งหมด (คำ)	คำที่เก็บรวบรวม (คำ)
1. ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ เล่ม 1	851	426
2. ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ เล่ม 2	960	480
รวม	1,811	906

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลภาษาที่รวบรวมได้จากข้อ 2 ในเรื่องโครงสร้างของคำและชนิดของคำ โดยมีกรอบแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์จากนววรรณ พันธุเมธา (2559) ได้แก่ แนวคิดเรื่องการจำแนกคำตามหน้าที่ในการสื่อสารที่จำแนกคำได้ 6 หมวด คือ คำหลัก คำแทน คำขยาย คำเชื่อม คำเสริม และคำเรียก-ร้อง แนวคิดเรื่องนามวลีและกริยาวลีที่จำแนกวลีได้ 2 ชนิด ได้แก่ นามวลี และกริยาวลี และแนวคิดเรื่องหน่วยประโยคที่จำแนกหน่วยประโยคไว้ 4 ชนิด คือ หน่วยนาม หน่วยกริยา หน่วยเสริม และหน่วยเชื่อม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คืออัตราส่วนร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ 2 ประการ ได้แก่ โครงสร้างของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ และชนิดของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ ดังนี้

1. โครงสร้างของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า โครงสร้างของคำไทยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ หน่วยนาม (ร้อยละ 61.14) และหน่วยกริยา (ร้อยละ 38.86) ดังนี้

1.1 หน่วยนาม คือ หน่วยภาษาที่ใช้อ้างถึงสิ่งต่าง ๆ หน่วยนามสามารถแบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ นามวลี (ร้อยละ 65.14) และคำนาม (ร้อยละ 34.86) ดังนี้

1.1.1 นามวลี คือ หน่วยนามที่ประกอบด้วยหน่วยหลักและหน่วยขยาย นามวลีมีโครงสร้างที่สามารถจำแนกได้ 6 ประเภท ได้แก่ นามวลี 2 ส่วน (ร้อยละ 50.00) นามวลี 3 ส่วน (ร้อยละ 27.03) นามวลี 4 ส่วน (ร้อยละ 13.51) นามวลี 5 ส่วน (ร้อยละ 6.49) นามวลี 6 ส่วน (ร้อยละ 2.43) และนามวลี 8 ส่วน (ร้อยละ 0.54) ดังนี้

1) นามวลี 2 ส่วน เช่น “เนย+แข็ง” “ลำดับ+ชั้น” “ครึ่ง+ทาง” “เสียง+กรุ๊งกริ๊ง” “อัตรา+เดียว”

2) นามวลี 3 ส่วน เช่น “สิ่ง+บอก+เหตุ” “แรง+ขับ+ดัน” “อาหาร+จาน+หลัก” “ดารา+ยอด+นิยม” “วาระ+แห่ง+ชาติ”

3) นามวลี 4 ส่วน เช่น “เครื่อง+ฉาย+แผ่น+ใส” “งาน+ออกร้าน+ขาย+หนังสือ” “วัน+คืน+สู่+เหย้า” “กระโปรง+ยาว+ครึ่ง+น่อง”

4) นามวลี 5 ส่วน เช่น “ช่อง+เก็บ+ของ+มี+กุญแจ” “บัญชี+ราย+ชื่อ+ของ+พรรค” “ร้าน+ขาย+สินค้า+จาก+โรงงาน” “คน+ทำ+งาน+ได้+สารพัด”

5) นามวลี 6 ส่วน เช่น “แม่+ที่+เลี้ยง+ลูก+ตาม+ลำพัง” “กองทุน+ฉุกเฉิน+สงเคราะห์+เด็ก+แห่ง+สหประชาชาติ” “คน+ทำ+งาน+อยู่+กับ+บ้าน” “งาน+เลี้ยง+อาหาร+ค่ำ+โอกาส+พิเศษ”

6) นามวลี 8 ส่วน ได้แก่ “คณะ+ผู้แทน+เพื่อ+พัฒนา+ระหว่าง+ประเทศ+ของ+สหรัฐอเมริกา”

1.1.2 คำนาม คือ หน่วยนามที่ประกอบด้วยคำนามเพียงคำเดียวเท่านั้น คำนามสามารถจำแนกตามจำนวนพยางค์ได้ 7 ประเภท ได้แก่ คำนาม 1 พยางค์ (ร้อยละ 12.63) คำนาม 2 พยางค์ (ร้อยละ 45.96) คำนาม 3 พยางค์ (ร้อยละ 26.77) คำนาม 4 พยางค์ (ร้อยละ 9.60) 5) คำนาม 5 พยางค์ (ร้อยละ 3.03) คำนาม 6 พยางค์ (ร้อยละ 1.52) และคำนาม 7 พยางค์ (ร้อยละ 0.49) ดังนี้

1) คำนาม 1 พยางค์ เช่น “แบบ” “งาน” “รุ่น” “เกณฑ์” “ทรง”

2) คำนาม 2 พยางค์ เช่น “โอกาส” “แนวคิด” “คู่มือ” “ลูกค้า” “เส้นตาย”

3) คำนาม 3 พยางค์ เช่น “ปัญญาชน” “โฆษณา” “ธุรกิจ” “ทศวรรษ” “ปริญญา” “ประสบการณ์” “เทพนิยาย” “อภิปราย”

4) คำนาม 4 พยางค์ เช่น “พ่อพวงมาลัย” “อุบัติเหตุ” “อัตโนมัติ” “วัฒนธรรม” “บทสนทนา” “สมัยนิยม” “อัจฉริยะ”

5) คำนาม 5 พยางค์ เช่น “อนุรักษ์นิยม” “วิจารณญาณ” “โศกนาฏกรรม” “คติสุขารมณ์” “กตเวทิตา”

6) คำนาม 6 พยางค์ เช่น “อภินันทนาการ” “ทรัพยากรบุคคล” “โทรคมนาคม” “วิสามัญฆาตกรรม”

7) คำนาม 7 พยางค์ ได้แก่ “พุทธศาสนิกชน”

1.2 หน่วยกริยา คือ หน่วยภาษาที่ใช้แสดงเหตุการณ์หรือสภาพต่าง ๆ หน่วยกริยาจำแนกได้ 2 ชนิด คือ กริยาวลี (ร้อยละ 54.57) และคำกริยา (ร้อยละ 45.43) ดังนี้

1.2.1 กริยาวลี คือ หน่วยกริยาที่ประกอบด้วยหน่วยหลักและหน่วยขยาย หน่วยหลักคือคำกริยา ส่วนหน่วยขยายคือคำชนิดต่าง ๆ กริยาวลีสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ กริยาวลี 2 ส่วน (ร้อยละ 62.94) กริยาวลี 3 ส่วน (ร้อยละ 26.40) กริยาวลี 4 ส่วน (ร้อยละ 9.14) และกริยาวลี 5 ส่วน (ร้อยละ 1.52) ดังนี้

1) กริยาวลี 2 ส่วน เช่น “ควบคุม+อาหาร” “ตรวจ+พิจารณา” “เข้า+กัน” “เรียกร้อง+มาก” “ชุมนุม+กัน”

2) กริยาวลี 3 ส่วน เช่น “ปฏิบัติ+ราชการ+แทน” “ชอบ+วิตก+กังวล” “กิน+ข้าว+กลางวัน” “อยู่+บน+เครื่องบิน” “ไม่+มี+ปัญหา”

3) กริยาวลี 4 ส่วน เช่น “เข้า+ถึง+ทุก+บ้าน” “ยก+กระชับ+ผิว+หน้า” “วาด+ลวดลาย+บน+ร่างกาย” “อยู่+ใน+แนว+นิยม” “ตกลง+กัน+ไม่+ได้”

4) กริยาวลี 5 ส่วน เช่น “ต่อย+จน+ถูก+นับ+สิบ” “บริการ+ครบ+ที่+จุด+เดียว” “ปรับ+ข้อมูล+ให้+ใหม่+เสมอ”

1.2.2 คำกริยา คือ หน่วยกริยาที่ประกอบด้วยคำกริยาเพียงคำเดียวเท่านั้น คำกริยาสามารถจำแนกตามจำนวนพยางค์ได้ 6 ประเภท ได้แก่ คำกริยา 1 พยางค์ (ร้อยละ 28.66) คำกริยา 2 พยางค์” (ร้อยละ 54.88) คำกริยา 3 พยางค์ (ร้อยละ 10.98) คำกริยา 4 พยางค์ (ร้อยละ 3.66) คำกริยา 5 พยางค์ (ร้อยละ 1.22) และคำกริยา 6 พยางค์ (ร้อยละ 0.60) ดังนี้

1) คำกริยา 1 พยางค์ เช่น “โทษ” “ใช้” “ห้าม” “หวาน” “ว่าง”

2) คำกริยา 2 พยางค์ เช่น “ร้ายแรง” “ตั้งใจ” “ติดตั้ง” “มอบหมาย” “ตกลง”

3) คำกริยา 3 พยางค์ เช่น “ออกอากาศ” “รณรงค์” “ธรรมดา” “ดำเนินการ” “ไม่เดียงสา”

4) คำกริยา 4 พยางค์ เช่น “ผ่อนสั้นผ่อนยาว” “ผิดปรกติ” “กระตือรือร้น” “เจริญอาหาร” “ประนีประนอม”

5) คำกริยา 5 พยางค์ เช่น “ทำลายสถิติ” “กรวดน้ำคว่ำกะลา”

6) คำกริยา 6 พยางค์ ได้แก่ “กลัวดอกพิกุลจะร่วง”

2. ชนิดของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ชนิดของคำไทยแบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่ คำหลัก (ร้อยละ 50.35) คำขยาย (ร้อยละ 48.10) และคำเชื่อม (ร้อยละ 1.55) ดังนี้

2.1 คำหลัก คือ คำสำคัญที่ผู้ส่งสารใช้บอกเนื้อความที่ต้องการสื่อสารไปสู่ผู้รับสาร คำหลักมี 2 ชนิด ได้แก่ คำนาม (ร้อยละ 56.00) และคำกริยา (ร้อยละ 44.00) ดังนี้

2.1.1 คำนาม คือ หน่วยนามที่ประกอบด้วยคำนามเพียงคำเดียวเท่านั้น คำนามที่ทำหน้าที่เป็นคำหลักจำแนกตามความหมายได้เพียงชนิดเดียว ได้แก่ คำนามสามัญ เช่น “งาน” “หูฟัง” “จุดคุ้มทุน” “กลุ่มผู้ชื่นชม” “สิ่งอำนวยความสะดวก”

2.1.2 คำกริยา คือ คำที่ใช้บอกกิริยาท่าทาง เรื่องที่เกิดขึ้น สภาพที่เป็นอยู่ หรือความรู้สึก คำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นคำหลักจำแนกตามความหมายได้ 3 ชนิด ได้แก่ คำกริยาแสดงอาการ (ร้อยละ 74.48) คำกริยาแสดงสภาพ (ร้อยละ 23.78) และคำกริยาแสดงการประสบ (ร้อยละ 1.74) ดังนี้

1) คำกริยาแสดงอาการ เช่น “คลั่ง” “อ้างสิทธิ์” “ขายแลกเปลี่ยน” “ตกลงกันไม่ได้” “คลอดโดยการผ่าตัด”

2) คำกริยาแสดงสภาพ เช่น “หวาน” “ยุ่ง” “สุภาพ” “ว่าง” “เดี่ยว”

3) คำกริยาแสดงการประสบ เช่น “ซึ้ง” “สมใจ” “ชอบใจ” “เสียใจ” “รู้สึกโล่งใจ”

2.2 คำขยาย คือ คำที่ใช้ขยายคำหลักหรือใช้ขยายคำขยายด้วยกันเอง ให้มีความหมายชัดเจนขึ้น คำขยายสามารถจำแนกได้ 10 ชนิด ได้แก่ คำกริยา (ร้อยละ 50.72) คำนาม (ร้อยละ 45.73) คำบอกจำนวน (ร้อยละ 1.45) คำที่ใช้ประกอบหน้าคำกริยา (ร้อยละ 0.97) คำบอกลำดับ (ร้อยละ 0.33) คำบอกผู้ทำร่วม (ร้อยละ 0.16) คำปฏิเสธ (ร้อยละ 0.16) คำบอกความถี่ (ร้อยละ 0.16) คำบอกความเฉพาะตน (ร้อยละ 0.16) และคำเลียนเสียงธรรมชาติ (ร้อยละ 0.16) ดังนี้

2.2.1 คำกริยา คือ คำที่ใช้บอกกิริยาท่าทาง เรื่องที่เกิดขึ้น สภาพที่เป็นอยู่ หรือความรู้สึก คำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายสามารถจำแนกตามความหมายได้ 3 ชนิด ได้แก่ คำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดงสภาพ และคำกริยาแสดงการประสบ ดังนี้

1) คำกริยาแสดงอาการ เช่น “วันเที่ยว” “เคมีบำบัด” “เสียงประกอบ” “ขาตั้ง” “จุดเริ่ม”

2) คำกริยาแสดงสภาพ เช่น “ครูใหญ่” “ใช้ซ้ำ” “ความดี” “ฝันหวาน” “ข่าวด่วน”

3) คำกริยาแสดงการประสบ ได้แก่ “รู้สึกโล่งใจ”

2.2.2 คำนาม คือ หน่วยนามที่ประกอบด้วยคำนามเพียงคำเดียวเท่านั้น คำนามที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายสามารถจำแนกตามความหมายได้ 2 ชนิด ได้แก่ คำนามสามัญ และคำนามวิสามัญ ดังนี้

1) คำนามสามัญ เช่น “เจาะระบบ” “อยู่ในสาย” “ขยายเวลา” “หนังสือคู่มือ” “ทำข่าว”

2) คำนามวิสามัญ เช่น “ดอกมะลิ” “องค์การสหประชาชาติ” “องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างชาติของสหรัฐอเมริกา”

2.2.3 คำบอกจำนวน เช่น “บางส่วน” “อัตราเดียว” “ครึ่งทาง” “เรียกร้องมาก” “เข้าถึงทุกบ้าน”

2.2.4 คำที่ใช้ประกอบหน้าคำกริยา เช่น “ผู้ฝึกสอน” “นักโน้มน้าว” “ความล้มเหลว” “การแปล” “ปฏิสัมพันธ์”

2.2.5 คำบอกลำดับ เช่น “สิ่งสำคัญลำดับแรก” “ระดับรอง”

2.2.6 คำบอกผู้ทำร่วม เช่น “ชุมนุมกัน”

2.2.7 คำปฏิเสธ เช่น “ไม่รับ”

2.2.8 คำบอกความถี่ เช่น “ปรับข้อมูล...ให้ใหม่เสมอ”

2.2.9 คำบอกความเฉพาะตน เช่น “การถ่ายรูปตนเอง”

2.2.10 คำเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น “เสียงกรุ๊งกริ๊ง”

2.3 คำเชื่อม คือ คำที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือกลุ่มคำ คำเชื่อมสามารถจำแนกได้ 12 ชนิด ได้แก่คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ (ร้อยละ 20.00) คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา (ร้อยละ 20.00) คำเชื่อมบอกเจ้าของ (ร้อยละ 10.00) คำเชื่อมบอกลักษณะ (ร้อยละ 10.00) คำเชื่อมบอกการอ้างถึง (ร้อยละ 5.00) คำเชื่อมบอกแหล่งเดิม (ร้อยละ 5.00) คำเชื่อมบอกผู้มีส่วนร่วม (ร้อยละ 5.00) คำเชื่อมบอกเหตุ (ร้อยละ 5.00) คำเชื่อมบอกความคล้อยตาม (ร้อยละ 5.00) คำเชื่อมบอกเครื่องมือ (ร้อยละ 5.00) คำเชื่อมเน้นความสัมพันธ์ (ร้อยละ 5.00) และคำเชื่อมบอกจุดหมาย (ร้อยละ 5.00) ดังนี้

2.3.1 คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ เช่น “ชั้นใต้ดิน” “ห้องชุดหรูชั้นบนสุด” “กองทุนการเงินระหว่างประเทศ”

2.3.2 คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา เช่น “การศึกษาหลังปริญญาเอก” “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” “การบรรยายระหว่างอาหารค่ำ”

2.3.3 คำเชื่อมบอกเจ้าของ เช่น “สัญญาด้วยเกียรติของลูกผู้ชาย” “สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย”

2.3.4 คำเชื่อมบอกลักษณะ เช่น “คลอดโดยการผ่าตัด” “สัญญาด้วยเกียรติของลูกผู้ชาย”

2.3.5 คำเชื่อมบอกการอ้างถึง ได้แก่ “ร้านเหล้าที่มีอาหารขาย”

2.3.6 คำเชื่อมบอกแหล่งเดิม ได้แก่ “ร้านขายสินค้าจากโรงงาน”

2.3.7 คำเชื่อมบอกผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ “ขึ้นอยู่กับ”

2.3.8 คำเชื่อมบอกเหตุ ได้แก่ “กองทุนสหประชาชาติเพื่อการพัฒนาสตรี”

2.3.9 คำเชื่อมบอกความคล้อยตาม ได้แก่ “ทั้งให้และรับ”

2.3.10 คำเชื่อมบอกเครื่องมือ ได้แก่ “อุ่นด้วยเตาไมโครเวฟ”

2.3.11 คำเชื่อมเน้นความสัมพันธ์ ได้แก่ “ไกลตาก็ไกลใจ”

2.3.12 คำเชื่อมบอกจุดหมาย ได้แก่ “วันคืนสู่เหย้า”

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ซึ่งควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. คำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศมีโครงสร้างที่พบมากที่สุด ได้แก่ หน่วยนาม (ร้อยละ 61.14) รองลงมาคือหน่วยกริยา (ร้อยละ 38.86) ข้อค้นพบนี้แสดงว่า คำไทยส่วนใหญ่ที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศเป็นหน่วยนามที่ใช้อ้างถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น เนยแข็ง (cheese) อาหารจานหลัก (main course) เครื่องฉายแผ่นใส (overhead projector) และกระโปรงยาวครึ่งน่อง (mini skirt) มากกว่าหน่วยกริยาที่ใช้แสดงเหตุการณ์หรือสภาพต่าง ๆ เช่น ควบคุมอาหาร (diet) ปฏิบัติราชการแทน (acting) บริการครบที่จุดเดียว (one-stop service) และปรับข้อมูลให้ใหม่เสมอ (refresh) กล่าวอีกนัยหนึ่ง คำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศมักสื่อความหมายเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ มากกว่าสื่อความหมายเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสภาพต่าง ๆ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์หน่วยนามปรากฏว่า หน่วยนามที่มีจำนวนมากที่สุดคือนามวลี (ร้อยละ 65.14) รองลงมาคือคำนาม (ร้อยละ 34.86) ในทำนองเดียวกัน ผลการวิเคราะห์หน่วยกริยาก็พบว่า หน่วยกริยาที่มีจำนวนมากที่สุดคือกริยาวลี (ร้อยละ 54.57) รองลงมาคือคำกริยา (ร้อยละ 45.43) ข้อค้นพบเกี่ยวกับหน่วยนามและหน่วยกริยาสะท้อนว่า คำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศมักเป็นหน่วยภาษาระดับวลี ผลการศึกษาพบด้วยว่า โครงสร้างของวลีประกอบด้วยหน่วยหลัก และหน่วยขยาย โดยอาจมีหน่วยเชื่อมด้วยหรือไม่ก็ได้ กล่าวได้ว่า หน่วยภาษาระดับวลีในภาษาไทยน่าจะเป็นหน่วยภาษาที่เหมาะสมที่สุดในการใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ เนื่องจากหน่วยภาษาระดับนี้ประกอบด้วยหน่วยขยายและหน่วยเชื่อม ซึ่งช่วยสื่อความหมายของหน่วยหลักให้ชัดเจนมากขึ้น

ผลการศึกษาเปรียบเทียบนามวลีและกริยาวลีปรากฏว่า นามวลีมีจำนวนมากกว่ากริยาวลี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจอมขวัญ สุทธินนท์, และจอมใจ สุทธินนท์ (2563) ที่พบว่า ผู้เขียนข่าวใช้นามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคมากกว่าใช้กริยาวลีที่เป็นภาคแสดงของประโยคในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ นอกจากนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับนามวลีและกริยาวลีในการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของกามารุดดีน อิสายะ (2555) ที่พบว่า นามวลีและกริยาวลีเป็นส่วนประกอบในโครงสร้างประโยคพื้นฐานอย่างง่ายที่ปรากฏโดยทั่วไปในภาษาไทยมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบด้วยว่า นามวลีที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ นามวลี 2 ส่วน (ร้อยละ 50.00) รองลงมาคือนามวลี 3 ส่วน (ร้อยละ 27.03) นามวลี 4 ส่วน (ร้อยละ 13.51) และนามวลี 5 ส่วน (ร้อยละ

6.49) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษากริยาวลีที่พบกริยาวลี 2 ส่วน มากที่สุด (ร้อยละ 62.94) รองลงมาคือกริยาวลี 3 ส่วน (ร้อยละ 26.40) กริยาวลี 4 ส่วน (ร้อยละ 9.14) และกริยาวลี 5 ส่วน (ร้อยละ 1.52) ตามลำดับ กล่าวได้ว่า นามวลีและกริยาวลีที่มีส่วนประกอบตั้งแต่ 3 ส่วนขึ้นไปมีแนวโน้มของการปรากฏน้อยลงสอดคล้องกัน ยิ่งไปกว่านั้น วลีที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน ซึ่งเป็นโครงสร้างที่สั้นที่สุดน่าจะเป็นโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดด้วยเช่นกัน เช่น เสียงกรุ๋งกริ๋ง (jingle) เป็นนามวลีที่มีหน่วยหลักคือคำนาม คำว่า “เสียง” และหน่วยขยายคือคำเลียนเสียงธรรมชาติ คำว่า “กรุ๋งกริ๋ง” และเรียกร้องมาก (demanding) เป็นกริยาวลีที่มีหน่วยหลักคือคำกริยา คำว่า “เรียกร้อง” และหน่วยขยายคือคำบอกจำนวน คำว่า “มาก” สำหรับวลีที่มีส่วนประกอบมากกว่า 2 ส่วน อาจพิจารณาได้ว่าเป็นวลีที่มีโครงสร้างยาวเกินไป ซึ่งน่าจะไม่เหมาะกับการใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ นอกจากนี้ นามวลีที่พบในข้อมูลประกอบด้วยคำนามที่เป็นหน่วยหลักหน่วยเดียวและมีหน่วยขยายได้มากที่สุด 6 หน่วย ข้อค้นพบนี้พ้องกับผลการศึกษาของณรงค์กรรณ รอดทรัพย์ (2555) ที่พบว่า นามวลีภาษาไทยในป้ายรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดพิษณุโลกต้องประกอบด้วยอย่างน้อยคำนามและอาจมีหน่วยขยายนามอยู่ทางซ้ายของคำนาม โดยหน่วยขยายนามปรากฏได้ตั้งแต่ 1 หน่วยขึ้นไปถึงมากที่สุดคือ 6 หน่วย

2. ชนิดของคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศซึ่งมีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ คำหลัก (ร้อยละ 50.35) รองลงมาคือคำขยาย (ร้อยละ 48.10) และคำเชื่อม (ร้อยละ 1.55) ตามลำดับ ผลการศึกษาที่กล่าวมาแสดงว่า คำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศมักเป็นคำหลัก ซึ่งหมายถึงคำสำคัญที่ใช้บอกเนื้อความ อย่างไรก็ตาม คำขยายที่ใช้ขยายคำหลักหรือใช้ขยายคำขยายด้วยกันเองเพื่อให้มีความหมายชัดเจนขึ้นก็มีความสำคัญไม่น้อย ซึ่งพิจารณาได้จากค่าร้อยละที่ใกล้เคียงกัน คำหลักที่พบในการศึกษาครั้งนี้จำแนกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ คำนาม (ร้อยละ 56.00) และคำกริยา (ร้อยละ 44.00) ส่วนคำขยายจำแนกเป็น 10 ชนิด เช่น คำกริยา (ร้อยละ 50.72) คำนาม (ร้อยละ 45.73) และคำบอกจำนวน (ร้อยละ 1.45) ผลการศึกษาชนิดของคำแสดงให้เห็นว่า ทั้งคำนามและคำกริยาในภาษาไทยมีบทบาทอย่างมากสำหรับการนำไปใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ โดยคำทั้งสองชนิดนี้ทำหน้าที่เป็นทั้งคำหลักและคำขยาย อาจกล่าวได้ว่า คำไทยที่ประกอบด้วยทั้งคำหลักและคำขยายมีความเหมาะสมมากที่สุดที่จะใช้แทนศัพท์ต่างประเทศ เนื่องจากมีคำหลักที่ใช้บอกเนื้อความและมีคำขยายที่ช่วยขยายคำหลักให้มีความหมายชัดเจนขึ้นด้วย เช่น คำว่า เคมีบำบัด (chemo) ที่ประกอบด้วยคำนาม คำว่า “เคมี” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำหลัก และคำกริยา คำว่า “บำบัด” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำขยาย ส่วนคำว่า เจาะระบบ (hack) ประกอบด้วยคำกริยา คำว่า “เจาะ” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำหลัก และคำนาม คำว่า “ระบบ” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำขยาย

นอกจากนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับคำเชื่อมปรากฏว่า คำเชื่อมที่มีจำนวนมากที่สุดคือคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ (ร้อยละ 20.00) ซึ่งมีจำนวนเท่ากับคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา (ร้อยละ 20.00) รองลงมาคือคำเชื่อมบอกเจ้าของ (ร้อยละ 10.00) ซึ่งมีจำนวนเท่ากับคำเชื่อมบอก

ลักษณะ (ร้อยละ 10.00) ผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของชัลมาณ ดาราฉาย, และวิมลลักษณ์ ใจแจ้ง (2561) ที่พบว่า คำเชื่อมที่ปรากฏใช้มากที่สุดในชื่อเรื่องบทนิพนธ์ภาษาไทยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้แก่ คำเชื่อมบอกเจ้าของ (ร้อยละ 33.09) รองลงมาคือคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ (ร้อยละ 21.23) และคำเชื่อมบอกการขยายความ (ร้อยละ 15.86) ตามลำดับ กล่าวได้ว่า คำเชื่อมในชื่อเรื่องบทนิพนธ์ภาษาไทยเป็นคำเชื่อมที่มักแสดงความหมายเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของ แต่คำเชื่อมที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศเน้นการสื่อความหมายเรื่อง “กาลเทศะ” ซึ่งเป็นเรื่องของเวลาและสถานที่ ดังตัวอย่างคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ ได้แก่ ชั้นใต้ดิน (basement) ห้องชุดหรูชั้นบนสุด (penthouse) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ส่วนคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา เช่น การศึกษาหลังปริญญาเอก (post doc) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) และการบรรยายระหว่างอาหารค่ำ (dinner talk) กล่าวอีกนัยหนึ่ง คำเชื่อมที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศมุ่งสื่อความหมายเพื่อตอบคำถามว่า “ที่ไหน” และ “เมื่อไร”

ผลการวิจัยที่พบว่าหน่วยนามมีสัดส่วนสูงกว่าหน่วยกริยาสอดคล้องกับการศึกษารูปแบบการสร้างคำใหม่ในภาษาไทยที่พบการทับศัพท์ การประสมคำ และการบัญญัติศัพท์ในพจนานุกรมคำใหม่ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (สุวรรณ เลียงหิรัญถาวร, 2568) และยังสอดคล้องกับการสำรวจคำยืมภาษาอังกฤษในสังคมไทยที่พบว่า คำใหม่หลายคำบันทึกอยู่ในรูปภาษาระดับคำหรือวลี (Saengin & Manying, 2024) แม้ว่าหน่วยนามจะโดดเด่นมากกว่า แต่หน่วยกริยาก็มีบทบาทสำคัญโดยเฉพาะกริยาวลีที่แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำและการปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่า การใช้กริยาวลีภาษาไทยแทนศัพท์ต่างประเทศเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายที่ต้องการสื่อได้ง่ายขึ้น ดังตัวอย่างจากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การใช้กริยาวลี “บริการครบที่จุดเดียว” “เข้าถึงทุกบ้าน” “ปรับข้อมูลให้ใหม่เสมอ” “ต่อยจนถูกนับสิบ” และ “วาดลวดลายบนร่างกาย” ซึ่งเป็นการใช้กริยาวลีที่แสดงรายละเอียดมากกว่าการใช้คำกริยาเดี่ยว นอกจากนี้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยยังแสดงให้เห็นว่าเมื่อสังคมไทยรับแนวคิดและเทคโนโลยีใหม่มาจากต่างประเทศ ผู้ใช้ภาษาไทยมักใช้รูปภาษาระดับวลีที่ประกอบด้วยคำหลักและคำขยายเพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้อย่างครบถ้วนและชัดเจน (พระหน่อแสง อคฺคเสโน, 2563) ปรากฏการณ์ทางภาษาในสังคมไทยที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นภาพสะท้อนของการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาทัศนคติต่อภาษาและพฤติกรรมของผู้ใช้ภาษาไทย เช่น นักเรียน นักศึกษา สื่อมวลชน หรือประชาชนทั่วไป ว่ามีความคิดเห็น การรับรู้ การยอมรับ และความเข้าใจคำไทยที่ใช้แทนศัพท์ต่างประเทศมากน้อยเพียงใด

2. ควรศึกษาการใช้คำไทยแทนศัพท์ต่างประเทศหรือการใช้ศัพท์ต่างประเทศแทนคำไทยว่ามีการใช้ในรูปแบบใด ผ่านช่องทางใด และในโอกาสใดบ้าง เช่น โอกาสใดใช้คำว่า “chemo” โอกาสใดใช้คำว่า “เคมีบำบัด”

เอกสารอ้างอิง

กามารุดดีน อิสายะ. (2555). การศึกษาเปรียบเทียบหมวดคำ โครงสร้างวลี และโครงสร้างประโยคระหว่างภาษามลายูมาตรฐานกับภาษาไทยมาตรฐาน. *วารสารปาริชาต, 25*(3), 49-63.

จอมขวัญ สุทธินนท์, และจอมใจ สุทธินนท์. (2563). ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษา กรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร, 3*(2), 169-190.

ซัลมาณ ดาราฉาย, และวิมลลักษณ์ ใจแจ้ง. (2561). คำเชื่อมในชื่อเรื่องบทนิพนธ์ภาษาไทยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. *วรรณวิทัศน์, 18*, 85-104.

ณรงค์กรรณ รอดทรัพย์. (2555). โครงสร้างและวากยสัมพันธ์ของนามวลีภาษาไทยในป้ายรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554: กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครและพิษณุโลก. *วารสารปาริชาต, 25*(3), 64-74.

ธวัช เวศตัน, และธนสิน ชุตินธรานนท์. (2564). ทำเนียบภาษาในการแถลงการณ์ของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.). *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 11*(2), 13-25.

นงลักษณ์ บัณฑุวงศ์. (2567). การใช้คำภาษาอังกฤษในภาษาไทยของคนไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 6*(2), 29-47.

นมลรัตน์ แย้มวงศ์. (2563). การวิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียงลำดับคำของหน่วยขยายในภาษาจีนและภาษาไทย. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 13*(2), 113-156.

นววรรณ พันธุเมธา. (2559). *ไวยากรณ์ไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริชาต สถาปิตานนท์. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระหน่อแสง อคฺคเสโน. (2563). อิทธิพลของคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 5*(2), 791-799.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). *ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 4). นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2559). *ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ ฉบับราชบัณฑิตยสภา เล่ม 2*. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

สุวรรณ เลียงหิรัญถาวร. (2568). การสร้างคำไทยใหม่จากภาษาต่างประเทศ: กรณีศึกษา พจนานุกรมคำใหม่ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 13*(1), 82-99.

Saengin, T., & Manying, W. (2024). English loanwords in Thai new words dictionary: A reflection on society. *Journal of Language and Culture*, *43*(1), 70–97.